

Framtidsmodellen i f

I den andra artikeln om Växhuset berättas om hur arbetet med att skapa en ekologisk gård på permakulturgrund nu leder fram till bildandet av en ekoby.

Efter snart 20 år och många turer med EU-projekt, arbetsmarknads-kurser, volontärläger, med- och motgångar, kommer nästa fas i gårdens utveckling. För snart tre år sedan bestämde sig familjen Husson för att flytta till Mobodarne och tillsammans med Palmpers utveckla Ekoby Växhuset.

Som jag berättade i förra numret av Miljömagasinet införskaffade min fru Sonja och jag, för mer än 30 år sedan, en avstyckad gård i Mobodarne, Söderhamn. Vi byggde om ett litet uthus till kursgård med växthus, kontor och café. Senare köpte vi till mark runt fastigheten, anlade en trädgård och byggde verkstad, hönsburen, förråd, jordkällare och

ett tolvkantigt vandrarhem. För fyra år sedan sålde vi det ursprungliga huset och flyttade in i kursgården.

Nu är det 2013 och Eva och Wyllyam Husson besöker Växhuset för att delta i en kurs i Permakultur. Båda är ingenjörer bosatta i Luleå. Wyllyam kommer från Frankrike och Eva från Tyskland. De båda barnen Arvin och Tia är födda i Sverige. De hade sedan en tid tillbaka sökt efter ett utvecklingsbart boende, och när de hörde om våra planer blev de intresserade. Vårt koncept som bygger på en kombination av privat och gemensamt ägande och brukande stämde väl med Hussons önskemål. De bestämde sig snabbt för att

förvärva en av de fyra tomterna som vi hade planerat för och som ingår i ekobyns första fas.

Till varje tomt hör en del i en samfällighet och en gemenskapsanläggning med verkstad, uthus, lada, vatten, avlopp och Solskeppet. Det senare är en byggnad under uppförande, som på sikt ska fungera som bycentrum. Tomterna är på ett- till två tusen kvadratmeter och den samfällda marken på cirka sex hektar varav drygt en hektar åkermark. Marken gränsar till Edesjön, en vacker skogssjö. Stället ligger avskilt i typisk hälsingenatur omgiven av skog och berg.

Byns organisation består dels av en samfällighetsförening, genom vilken vi äger de gemensamma anläggningarna och som alla bosatta i byn automatiskt blir medlemmar i, dels av en ekonomisk förening som vi alla också tillhör. Den sköter förvaltningen av de gemensamma

Foto: Ralf Palmpers

Växhusets lada får nytt tak.

tillgångarna på uppdrag av samfällighetsföreningen. Genom den ekonomiska föreningen kan vi även bedriva annan gemensam ekonomisk verksamhet. Slutligen har vi en ideell förening, en kulturförening, som är öppen för alla intresserade och som vi hoppas kan bli länken mellan ekoby och samhället utanför.

Förutom de fyra tomterna till salu avstyckades även vår egen tomt med kursgården och vandrarhemmet. En av de fem andelarna i samfälligheten tillhör Sonja och mig. Vi fortsätter att driva vandrarhems-, café- och kursverksamheten. 2014 påbörjade Eva och Wyllyam arbetet med sin tomt och sitt första hus, ett litet hus att bo i under den fortsatta byggtiden. Som byggnadsingenjör hade Wyllyam de teoretiska kunskaperna om byggnation, men saknade praktisk erfarenhet av småhusbygge. Eva som forskade om vattnekologi kom att intressera sig särskilt för byns grävattenrening. De båda hade bestämt sig för att bygga sitt första hus helt själva. En erfarenhet som visade sig mera tidskrävande än de hade tänkt sig, men som gav till resultat ett mycket personligt och gediget hus på 25 kvadratmeter plus ett loft där hela familjen sover.

2014 hittade även Stefan Lundgren hit. Han är ursprungligen från Söderhamn, men har under ett par decennier levt i förskingringen. Stefan är kock, vildmarksguide och mycket intresserad av mathantverk, djur och odling. När han bestämde sig för att flytta hem till Hälsingland så föreföll ekoby vara en lämplig boendeform, som erbjöd goda möjligheter för honom att utveckla sina intressen. Hans dotter Elvira bor med sin mamma men besöker pappa i byn under skolloven.

Stefan har liksom Eva och Wyllyam byggt sitt hus helt på egen hand. Ambitionen har varit att återanvända så mycket material som möjligt till huset. Virke,

dörrar, fönster, köksinredning, det mesta är återbruk. Huset är på 18 kvadratmeter plus ett litet sovloft. Stefan, som är van att vistas mest utomhus, tycker att det räcker för honom. Det är lätt att värma hela huset med en liten spis i köket.

I dagsläget är vi alltså tre hushåll bosatta här och därtill fem Linderödsgrisar, två franska gäss, ett antal Hedemorahöns och två katter. Vi söker efter fler intressenter, gärna barnfamiljer. Antalet boende i byn får dock inte bli flera än att marken och skogen räcker till försörjningen.

Våra odlingar är under utveckling och likaså planerna för användningen av skog och mark. Långsamma processer leder oftast till bättre fungerande lösningar. Det gäller även processen för att ta in nya boenden i gemenskapen. Vi ser gärna att blivande delägare kommer hit och praktiserar innan vi med konsensus fattar beslut om att erbjuda dem plats. Vi eftersträvar spridning i åldrar, yrken och intressen för att få in variation och kompetens inom så många områden som möjligt.

Syftet med ekoby är att leva så varmt som möjligt och hushålla med planetens resurser, inklusive människor, på bästa möjliga sätt. Men också att skapa en social gemenskap som bygger på tillit till varandra och till vår förmåga att hela tiden öka byns resiliens, det vill säga förmågan att motstå olika störningar. Under planeringstiden diskuterade vi ingående hur vi skulle styra upp byggandet så att det blev ekoanpassat. På samma sätt diskuterade vi arbetskrav och krav på deltagande i gemensamma odlingar, måltider etcetera.

Till sist kom vi fram till att vi inte vill detaljstyra utan ge utrymme för var och en att delta och skapa utifrån behov och önskemål. Den riktning som vi dock lagt fast är att följa de tolv permakulturprinciperna som de beskrivs av David Holmgren (*Permaculture Principles*, Holm-

Foto: Ralf Palmpers

Tia utanför verkstaden.

Foto: Wyllyam Husson

Eva och barnen bygger reningsdammarna.

funktion

Foto: Ralf Palmipers

Solskeppsbygge.

gren 2002). Enligt den sjätte principen ska vi inte producera något avfall. Därför har vi till exempel gemensamt kommit överens om att välja torrtoaletter. Fekalier ska skiljas från gråvattnet (disk, dusch och tvättvatten) och komposteras. Likaså ska urin avskiljas för att kunna användas som växtnäring. För att ta hand om näringen i gråvattnet har vi byggt en vattenpark för biologisk rening. Vattnet samlas sedan i en bevattningsdamm där även Stefans gäss och i framtiden våra ankor kan trivas. Vattnet ska användas för att bevattna de närliggande odlingarna.

Enligt Holmgrens andra princip ska vi fånga in och lagra solenergi. Det görs hela tiden av de gröna växterna genom fotosyntesen. Vi kan ta hjälp av växterna för att själva kunna tillgodogöra oss energin och lagra den till vintern i jordkällaren eller genom torkning och syring. Vi kan även vidareförädla (koncentrera) den genom att föda upp köttdjur som till exempel våra grisar. De kan samtidigt hjälpa till med att förbereda våra odlingar (princip fem – använd

förnyelsebara resurser) genom att plöja upp marken.

Enligt principen om förnyelsebara resurser isolerar vi också våra hus med cellulosa eller annat förnyelsebart material. Själva har vi byggt ett växthus på kursgårdens södersida för att ta till vara solenergin och få bättre luft i huset, ett koncept som verkligen kan rekommenderas då det förenar många olika funktioner i en konstruktion. Även Eva, Wylliam och Stefan planerar att integrera växthus med sina bostadshus.

”Solskeppet”, som kommer att bli en del av vårt bycentrum med flera olika funktioner, är baserat på idén att återanvända gamla bildäck för att skapa energitroga byggnader, som passivt kan lagra solenergi (”Earthship”). Vi kommer även att utrusta byggnaden med solceller för elproduktion och solfångare för att koncentrera solvärme som vi lagrar i vattenmagasin. Solvärmern kompletteras med vedenergi för att producera värme och varmvatten till närliggande byggnader. Solskeppet är tänkt att bli vårt kulturhus med plats

Foto: Bosse Lind.

Växhusets kursgård.

Foto: Eva Husson

Tia och Arvin leker med byns Linderödsgrisar.

för utställningar, föredrag och musikupplevelser. Det kommer även att fungera som växthus för förkultivering och odling av känsliga växter, en annan lika viktig form av kultur. Kanske kan även ett produktionskök integreras med byggnaden. Vi hoppas att Solskeppet ska bli navet i vår verksamhet i ekoby och erbjuda något för både kropp och själ.

Barnen är viktiga för oss i

ekoby. En fråga som hela tiden är närvarande är hur vi ska möta dem för att de ska trivas och uppskatta byns gemenskap och inte känna sig utanför i förhållande till sina kompisar utanför byn.

Den ständigt närvarande balansgången mellan att utdefinieras från strömfåran i dagens samhälle och att indefinieras, att bli en del av det som vi vill förändra, är kanske det svåraste

att hantera när man försöker skapa alternativ. Att hela tiden vara medveten om den här balansakten har varit en central fråga för oss ända från början i utvecklandet av Växhuset. Vi får aldrig bli självgoda och tycka att vi är bättre än andra. Vi befinner oss bara i olika faser i den process som pågår och som vi förhoppningsvis kan påverka genom vårt sätt att vara och arbeta.

Text: Ralf Palmipers

Foto: Ralf Palmipers

Volontärer bygger på Solskeppet.

Foto: Ralf Palmipers

”Gemenskapen är nog det bästa. Att vi inspirerar och stöttar varandra. Då vågar man mer.” säger Wylliam Husson, längst till höger, på Växhusets julfest.